د تبلیغی جماعت حقیقت

(پشتو ترجمه)

شیخ الاسلام ابوالحسن زید فاروقی مجددی دهلوی

اداره معارف نعمانیه
باغ - لاهور پاکستان

د تبلیغی جماعت حقیقت

شیخ الاسلام ابوالحسن زید فاروقی مجددی دہلوی

پښتو ترجمه

محمد رضوان الله (صوابی) ایم-اے پښتو

ادارہ معارف نعمانیہ

۳۲۳ - شادباغ - لاہور پاکستان

سلسلہ اشاعت نمبر ۳۹

دَ کتاب نوم:- دَ تبلیغی جماعت حقیقت
(پشتو ترجمہ تبلیغی جماعت کی حقیقت)

مؤلفہ :- شیخ الاسلام حضرۃ شاہ ابوالحسن زید فاروقی
مجددی دهلوی مدّ ظلہٗ

دَ ہندوستان دِ دَ درِیو روپو ڈاک ٹکٹ پہ ذریعہ راؤغواڑی۔

مطبع : طیبہ پرنٹرز لاہور

دَ ملاویدو پتہ

ادارہ معارفِ نعمانیہ ۳۲۳ شادباغ لاہور

کوڈ نمبر ۵۴۹۰۰ پاکستان

بِسۡمِ اللهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

مقدمہ

از حکیم اہلِ سنّت حکیم **محمّد موسیٰ** امرتسری دامت برکاتہم العالیہ

نَحۡمَدُهٗ وَنُصَلِّیۡ عَلٰی رَسُوۡلِهِ الۡکَرِیۡمِ

دَ جدید دور دَ عالمانو وینا دَه چہ نن صبا ہرخواه دَ عِلم وفضل دَ رنڑا دور دوره ده - ولے زهٔ وایُم چہ دَ علم وفضل رَنڑا نهٔ دَه بلکہ دَ ظلم اُو جهالت تیُرے خورے دِي۔ دا دَور دَ فِتنو دَ بشوریدو دَور دے۔ کوم ”روښانہ دِین“ چہ دَ فِتنو دَ سرَه دَ ختمولو دَپاره راغلے وُو۔ دَهُم هغہ مقدّس او دَ سلامتیا دَ دِین پهٔ نامہ ملک او ملّت سره دَ بے انتها دَرَجے فتنہ کری اُو ایمان دُښمنی کیږی۔ لویہ فِتنہ دا دَه چہ اکثر سادہ خلق تش پہ نامہ دَ عالمانو دَ ملګرتیا پہ وجہ دَ خپل ایمان دسرمائے نہ محروم پاتے شی۔ چہ دَ هغے نتیجہ دا دَه چہ پہ خپلو ”اعمالو“ باندِ ے ناز (تکبّر) اوکړی - اُو دَ بندګانو دَ حقونو نیک عمل نہ پیژنی۔ دَ غے عالمانو پہ مختلفو ملکونو کښے پهٔ زرهٔ راښکونکی نوموںو دلے (ټولګی) جوړے کړی دی. کوم چہ پہ خپلو بے کاره مقصد ونو کښے کامیاب هم دِي۔

خو په دے کښے دَ اثر اَو رسُوخ په لحاظ کامیابه ډله دَ جهاد دُښمنو هغه ټولنکے دے کوم چه خپله پارټي دَ "تبلیغی جماعت" په نوم بلی۔ یعنی هم دا سے لکه څنګه چه دَ مودودی صاحب پارټئ ته "جماعتِ اسلامی" وائي۔ ع

برعکس نهند نام زنگی کافور

اسلام ته ضرر رسوُنکی دَ دِے جماعت دَ حقیقت دَ ښکاره کولو دپاره ډیرو دَ علم خاوندانو ډیر ښکلی اَو دَ دلیلونو نه ډک کتابونه لیکلی دی۔ چه بے کچه (بے حده) خوښ کړے شوی هُم دی۔ علم دوسته، پوهانو اَو دَ دیُوبند حساس عالمانو هُم دَ دوئ دَ "تبلیغ طریقه" غلطه ګرځولے ده۔ نوځکه دَ "نونباز" (پیښور سره نژدے) نه ښورید ونکے کتاب —

"شاهراهِ تبلیغ" یوخاص څیز دے دَ کوم چه ډیر چاپوُل پکاردی۔ دَ ۱۹۸۹ء خبره ده چه دَ جامعه اشرفیه (په نوم دمولانا تهانوی صاحب) دَ پیښور شیخ الحدیث مولینا ابوالحسن صاحب، میاشتیزه "صدائے اسلام" چه دَ جامعه اشرفیه پیښور ترجمان دے۔ اَو دَ دِے مُدیرِ اعلیٰ مولینا محمّد یوُسف قریشی صاحب دے۔ چه هغوئ دَ درویشتو (۲۳) سوالونو یوه سوالنامه (استفتاء) تیاره کړے اَو دَ عُلمائے اسلام په خدمت کښے پیش کړے ده۔ چه دَ هغے نقل دِ په راتلونکی مخ اوکتے شی۔ دَ دِے قیمتی اَو غوره سوالنامے کوُمو کوُمو پوهانو (علمائے کرامو) څنګه څنګه جوابونه

ورکړل۔ دا ناڅیز دَ دِے نه ناخبر دے دَ پاکستان یو دَ علم اَو دَ معرفت خاوند دَ دِے سوالنامے یو نقل دَ شیخ الاسلام والمسلمین علامة الدهر فاضل الازهر حضرة مولینا شاه ابوالحسن زید فاروقی مجدد دی (دامت برکاتهم العالیه) دَ دوئ په پاک خدمت (خدمتِ اقدس) کښے دَ ځوابونو حاصلولو په غرض دهلی (انډیا) ته اولیږل اَو دَ ځواب دَ پاره ئے مسلسل دَ یادګیرنے خطونه ورواستوُل۔ نو آخر دَ دوئ دَ خلوص نه ډک داکوشش کامیاب شو۔ حضرت ابوالحسن زید مدّ ظلهُ العالی دَ بے کچه ډیرو علمی مصروفیاتو بیمارئ اَو ضعیف والی باوجود وخت اویستلو اَو صرف دَ اتو سوالونو جوابونه ئے اولیکل اَو راوے لیږل۔ چه دَ راتلونکی نسل دَ پاره به هم دَ سند درجه لری۔ انشاءالله۔

دَ اِمامِ عصر ابوالحسن زید فاروقی مجدّدی شخصیّت په لوړو اَو اوچتو عالمانو اَو صوُفیانو کښے دَ پیژندګلو محتاج نهٔ دے۔ دهر مکتبۂ فکر عالمان او فاضلان دَ هغوئ بے حده ډیر احترام کوی۔ اَو دَ هغوئ دَ بے بها قیمتی کتابونو (تصانیفو) نه فائده اَو فیض حاصلول بے حده ضروری ګنړی۔ حضرت قبله زید صاحبؒ دَ سیّد نا حضرت عُمرِ فاروق رضی الله تعالیٰ عنهٗ اَو دَ اِمامِ ربّانی مجدّد د الف ثانی فاروقی کابلی سرهندی

لهٔ دَ حضرت صاحب دنوروحالاتو دپاره اُوګورئ دیباچه "سوانح بے بهاحضرة امام ابو حنیفه"
(جاری)

رحمۃ اللّٰہ تعالیٰ علیہ پہ اولادِ پاک کښے دَ یو انتہائی عظیم شیخ طریقت حضرت علّامہ ابو الخیر مجدّد دی خانقاہِ مظہریّہ قدّس سرہٗ العزیز فرزندِ ارجمند (نیک اولاد) دے۔

حضرت قبلہ ابو الحسن زید مدّ ظلّہ العالی دَ هندوستان دَ اوچتو اُو لوړو عالمانو اُو فاضلانو نه دَ دِین علوم حاصل کړل۔ چه په هغوئ کښے دَ دیوبندی مکتبۂ فکر دَ اُستاذانو اُستاذ دَ مولٰینا محمُود الحسن شیخ الحدیث دار العلوم دیوبند زُوم[۲] مولٰینا محمّد شفیع متوفی سنہ ۱۹۶۰ء، حضرت مفتی عبد اللّطیف صاحب علی ګړهی صدرِ شعبۂ سُنّی دینیات علی ګړه مُسلم یُونی ورسٹی متوفی جمادی الاُخری سنہ ۱۳۷۹ هجری په مطابق دَ سنہ ۱۹۵۹ء په خاص ډول دَ یادَ وُلو وړدی۔ دَ دے نه پس یے دَ جامعہ ازهر نه دَ علومو دَ تکمیل سند حاصل کړو اُو دَ حجازِ مقدّس اُو دَ عربو ملکونو دَ ډیرو مشائخو نه یے فیض اُو فائدہ اُوچته کړه۔ دَ دے ټولو فضیلتونو سره سره دَ هغوئ دَ فضیلت دا نسبت بے کچه بے مثاله اُو غوره دے۔ چه هغوئ فارُوقی مجدّدی دی۔ اُو دَ هغوئ په رګونو کښے دَ مُورثِ اعلیٰ[۱]، امامِ ربّانی مجدّد الفِ ثانی قدّس سرّہٗ السّامی په شان

۱؎ لیک دَ حضرت زید صاحب مطبوعہ دهلی سنہ ۱۹۸۲ کوم چه دَ مولٰینا سیّد اشرف بخاری صدرِ شعبۂ سُنّی دینیات علی ګړه یُونی ورسٹی اُو دَ سیّد سُلیمان ندوی هم اُستاذ وُو۔" سه ماهی فکر و نظر خصوصی شماره مارچ سنہ ۱۹۹۱ء ناموران علی ګړه (کاروان ۳)

دَ فارُوق وینه ګردش کوی۔ اُو چه کله هُم چرته دَ شرعے نه خلاف خبره دَ هغوئ په وړاندے راشی نو دَ هغوئ فاروقی رګ په حرکت کښے راشی۔

یُو ځلے فخرِ خاندانِ مجدّدیّه حضرت الحاج بدر المشائخ فضل الرّحمٰن مجدّدی کابلی شهید (حضرت شیخ طاهر بندګی لاهوری قدّس سرهٗ سره نژدے تړلے شخ دے) دَ حضرت قبله ابو الحسن زید صاحب دامت برکاتهم العالیّه دَ جذب په حالت خبرے اَترے کوُلے چه ناڅاپه یے دَ هغوی دَ عِلم اُو معرفت په حقله بیان شروع کړو۔ اُو په آخره کښے یے اُو فرمائیل چه حضرت قبله ابو الحسن زید صاحب دَ مجدّدیّه خاندان دُر نه پنګه (سرمایه) دَه۔ دَ حضرت اِمامِ رَبّانی دَ اولادِ پاک په مختلفو مُلکونو (هیوادُونو) کښے دَ علم، دَ بُد یے مشرو لیٔ اُو دَ عزّت و معرفت خاوندان دی۔ خو دَ عِلم اُو معرفت په لحاظ حضرت ابو الحسن زید په ټول مجدّدیّه خاندان باندې فوقیت لري۔

دَ حضرت بدر المشائخ دَ رائے دَ درج کوُلو نه وُروستو دا خبره هُم ضروری ده چه دَ مجدّدیّه خاندان دَ دے روښانه شمعے چه په دهلی کښے په خاص طور اُو په هندوستان کښے په عام طور کوم مقبولیت حاصل کړے دے هغه خو دے دے۔ دَ پاکستان په صُوبۂ بلوچستان کښے یے په ډیرو ښهرونو کښے ډیر زیات مُرِیدان دی۔ په آزادو قبائیلو اُو په افغانستان

کښې خو دَ هغوئ ډیر اثر دے۔ دَ دے علاقو ښکلی ښکلی عالمان اُو دَ اُوچتے پایئے پیران صاحبان دَ هغوئ په وړاندے په ادب سره ناست دَ دوارو جهانونو کامیابي گټي۔

ما عاجز لیکونکی ته په لاهور کښې دَ حضرت صاحب دَ زیارت اُو دَ ډیرو ښکلولو اعزاز څو څو ځله حاصل شوے دے۔ اُو دوه ځله هغوئ دا ناچیز عاجز په خپلو تشریف راوړلو سره مشرف کړیدے۔ حضرت صاحب قبله په ما عاجز لیکونکی په دے حواله سره هُم ډیر مهربان دي۔ چه زما محترم اُستاذ بحر العُلوم حضرت علّامه محمّد عالم آسي امرتسری رحمۃُ اللهِ تعالیٰ علیه دَ حضرت قبله شاه ابوالخیر دهلوی قدّس سرّهٗ خلیفه مأذون وُو۔ لنډه دا چه زما مشاهده ده چه دَ لاهور دَ اُوسیدو په وخت کښې دَ هغوئ نه چارچاپیره پښتانه ئي پښتانهٔ په نظر راځي۔ چه په هغے کښې اکثریت دَ عالمانو اُو مشائخو وی۔

دَ بے کچه مصروفیاتو اُو ستړی والی له کبله هغوئ دَ دړویشت وارو سوالونو جوابونه خو ئهٔ لیکل مگر هغوئ چه څهٔ هم لیکلی دی۔ هغه دَ حق دَ تلاش کوُونکو دپاره کافی اُو پوره دی۔ اُو دا څهٔ اُوږد اُو اوږده لیک نهٔ دے۔ چه دَ څهٔ تبصرے یا تشریح محتاج وی۔ صرف په پنځو منټو کښې ئے اُولوَلئ۔ خدائي پاک به موضوع په مطلب پوهه کړی۔ په دے مختصر لیک چه دَ دے تش په نوم دَ

دَ اسلام دپاره بلونکو په حقله کومے په حقیقت مبني جُملے استعمال کړے شوی دی۔ دوئ چه څهٔ وخت لولی نو دَ عارف اُو فاضل مُصنّف زکِ فاروقی به ورته په جوش (حرکت) کښې ښکاری۔ په مختلفو ځایونو کښې لیکونکے وائی:- بد نصیبه دَ کفر خبره — ټول دروغ — دَ داسے بے دینو دَ فتنو نه — دَ دِے خوب لیدونکی زبرگ، لوئے زبرگ غلام احمد قادیانے دے۔ دا دَ الله دَ قول په رَدّ (مخالفت) کولو سره لگیا دے کافر کبیر ی۔ ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْعَظِيْمُ ط دا دے لوئے الله تعالیٰ مو دِ دَ دے گمراهئ نه اُوساتی۔ گمراهی "دَ راښوندَ" (رائے ونډ) والاوُ عمل "بدعت" دے۔ دَ دِے نه ډډه کوُل لازم دی۔ دوئ دَ محمّد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّمَ په اُمّت کښې بیلتون راولی۔ شَرَّ الدَّوَابُ۔ مَلعُون۔ خنّاس اُو په دے دُعا سره خبره ختموی۔

چه الله پاک دے خپل بندگان دَ دے فتنے نه اوساتی۔ امین ثم آمین! له مخه دَ سیّد المرسلین صلی الله علیه وآله وسلم دَ یو عالم ربّانی دَ شرعی فیصلے دَ پیژندگلو نه پس یو بل طرف ته توجّه کوُل هم ضروری گڼړم۔

دویم اثر

حضرت علّامه حافظ خیر محمّد سندهي علیه الرّحمۃ کوم چه په مدینه منوره کښې تقریبًا اویا (۷۰) کاله اُوسیدلے وُو اُو غالبًا په ۱۹۹۱ء سنه کښې دَ جنّت البقیع تلعمری ملگرے شو۔ حافظ صاحب قبله دَ بهرچونډی

شریف دَ شیخ طریقت حضرت محمّد عبداللہ علیہ الرّحمۃ پہ خلیفہ کانو کښې وُو۔ اَوپہ دے حوالہ یې مولینا عبیداللہ سندھی صاحب قدّس سرہٗ سرہ کالکہ پیژند گلو لرلہ۔ حضرت حافظ صاحب دافقیر دوہ درے ځلہ دَ چائے پہ بلنہ سرفراز کړے وُو۔ اَو پہ هغہ وختو نوکښې بہ یې پہ موجودہ حالاتو اُوکړے خبرے کُولے۔ اُو دَ وینا پہ آخر کښې بہ یې تاکید کُولو چہ داخبرے دِ زما پہ ژوند زما پہ نوم اُو نہ لیکلے شی۔ پہ دے آرزو سرہ چہ زہٗ داو یاوُ کالو راسے پہ دے طمع ناست یم چہ مړ شم اُو پہ جنت البقیع کښې ښخید لَ اُم نصیب شی۔ کہ چرے زما خیالات ښکارہ شول نو دا خلق بہ ما دَ مدینے منوّرے نہ او باسی" پس دَ هغوئ دَ اوږدو خبرو لیکلو دا موقعہ نہٗ دہ۔ موضوع سرہ تړلے خبرہ دا دہ چہ "تبلیغی جماعت" پہ بارہ کښې اُو فرمائیل دَ "تبلیغی جماعت" پہ جوړښت اُوحرکتونو او دَ دے پہ کارنامو باندے سیاسی پوهہ لرونکو لہ غور کُول پکار دی۔ اُو دا یې هم اُو فرمائیل چہ:۔

"رُوسی لښکر چرد َ هندوستان دَ تبلیغیانو پہ بستروکښې بند ترکلونو کلونو پورے حجازِ مقدّس تہ وُسوُلے شو۔ خلاصہ۔

خدائ دِ اوکړی چہ سیاسی پوهہ لرلو والا حضراتو پورے دَ حضرت حافظ صاحب (مرحوم ومغفور) دا خبر اورسی۔ پوهان حضراتو اُوحساس تارہ یخد انا نوتہ دحضرت حافظ صاحب دَ پیغام رسوُلو سرہ لاندینۍ خواشارے لیکل

ضروری کنړم چہ پہ هغې دَ غور کُولو دهر دَوردَ حاکمانو سیاستدانانو "دَ سرپرستئ مطلب" وضاحت غواړی۔ دَ جمعیّتِ عُلماءِ هند دَ دِهلی ناظمِ اعلیٰ مولینا محمّد حفظ الرّحمٰن سیوهاروی فرمائی۔ دَ "مولینا الیاس رحمۃُ اللہ علیہ تبلیغی تحریک تہ بہ هم اوّل اوّل دَ حکومت لہ طرفہ دحاجی رشید احمد صاحب پہ لاس څہ پیسے ملاوېدے بیا بندے شوے۔[1] دَ پاکستان دَ جوړیدو نہ روستو پہ هندوستان کښې "جن سنگهی" اُو "مہا سبهائی" دَ هغوئ دَ تړولونو دَ کامیابولو کوششونہ کُول۔[2] دَ خطاب نہ اُوچت جنرل ضیاء الحق صَدرِ پاکستان دَ پاکستان دننہ دوئ دَ دِ جماعت خصُوصی امداد اُوفرمائیلو۔ اُو دَ دوئ پہ غونډو کښې یې پخپلہ شرکت اوکړو۔ بیا دهغوئ پہ قدم تلونکی میاں محمّد نواز شریف وزیراعظم پاکستان دَ خپل پیش رونہ هم زیات مهربان دے۔ اُو دَ فیض حاصلولو دپارہ پہ اجتماع کښې سرہ دَ خپلو ملګرو اُو خپلوانو دوہ دوہ ځلہ ځی۔ اُو بل خوا دَ دہٗ دَ ذاتی جماعت خطیب یوسُنّی بریلوی عالمِ دین دے۔

دَ اللہ رب العزّت پہ حضور کښې درخواست دے۔ چہ هغوئ مونږ دحضرت صاحب پہ لنډہ مګر جامع لیک دَ پوهیدلو اُو پہ دے عمل کُولو توفیق راکړی۔ آمین۔

محمّد موسیٰ عفی عنہٗ

دَ داتا ښهریہ

۳؍ جنوری ۱۹۹۲ء

---

[1] مکالمۃ الصدرین ص۸ مطبوعہ دارالاشاعت دیوبند
[2] اخبار پیام ملت کانپور۔ ۱۵، فروری ۱۹۶۸ء بہ حوالہ تبلیغی جماعت ص۱۰۳

استفتاء

په خدمت کښې د علمائے اسلام

اَلسَّلَامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَۃُ اللّٰہِ وَبَرَکَاتُہٗ

څهٔ فرمائی علمائے دین د دا سې خلقو په باره کښې کوم چه د تبلیغی جماعت په اجتماعاتو (تولنو) کښې لاندې لیکلی بیانونه کوی.

(۱) قرآن وحدیث او مکمل دین زمونږ د دې تبلیغ په مقابله کښې د یو قطرې حیثیت لری. او یو خوا زمونږ دا تبلیغی عمل سمندر دې.

(۲) الله تعالیٰ انسانان د خپل ذکر یا علم زده کولو د پاره نهٔ دی پیدا کړی. مسلمان امت ئې صرف د دې مقام د پاره پیدا کړې دې. د دې د پاره چه د امت کوم یو تن دا کار نهٔ کوی هغهٔ به ظالم وی.

(۳) یو نیک سړی خوب لیدلې دې چه د جهاد حکم اوس منسوخ شوې دې. اوس به د امت اصلاح صرف د رائے ونډ والاؤ په عمل کیږی.

(۴) د تبلیغی جماعت دا عمل د نوح علیه السّلام د کشتئ په شان دې. څوک چه د یکښې سوارهٔ شو هغه به بچ شی او څوک چه به د یکښې شامل نه شو نو هغهٔ به آخره خاتمه خرابه وی.

(۵) او کوم عالمان او مشائخ چه په خپل ځائے ځائیکی د قرآن او حدیث د تصنیف او تالیف په خورولو او د لیک او وینا او نصیحت و اصلاح په ذریعه کوم کار کوی. هغوئ ظالمان دی د دوئ د دې کار څهٔ حیثیت نشته. ترڅو چه دوئ بستره په سر د رائے ونډ والاؤ په طریقه د تبلیغ عمل ترسره نه کړی.

(۶) قرآنِ حکیم ځانګړې (انفرادی) عمل دې او تبلیغی نصاب هراړخیز (اجتماعی) عمل دې.

(۷) قرآنِ حکیم یو ګران کتاب دې د غسې حدیث هم مشکل دی. د قرآن او حدیث په درس کښې د شرکت (ګډون) کولو فائده نشته. فائده په تبلیغی نصاب کښې ده.

(۸) کوم امامان او مشائخ او محدثین چه تیر شوی دی ــ او هغوئ خپل ټول ژوند د قرآن وحدیث په درس او فقه او نورو علمونو کښې تیر کړو لیکن بستره په سر ئې د ر په د ر سفر او نهٔ کړو. د هغوئ خلاصے نشته.

(۹) تاسو صرف خلقو ته د لمونځ بلنه ورکوئ. او د شپږو نمبرو بیان کوئ. څوک د بدئ نه منعه کوئ. بدی به پخپله ختمه شی.

(۱۰) رواِئیډ ونکو ملکی او غیرِ ملکی جماعتونو ته هدایت کړلے شی چه تاسو به صرف مسلمانانو ته دعوت ورکوئ. چا کافر ته دعوت مهٔ ورکوئ. کله چه پښتنه ترې اوکړې شوه چه مونږ کافرانو ته دعوت ولے ورنهٔ کړو. نو جواب ملاؤ شو چه مونږ موجوده مسلمانان نهٔ شو سنبالولے که چرې نور خلق مسلمانان

شول نو هغوئ به څوک سنبالوی۔

(۱۱) حضور صلی الله علیه وآله وسلم د عدالتونو د جوړولو، د خلقو په مینځ کښې د فیصلې کولو، د مسئلو بیانولو، د درس ورکولو د حکومت د جوړولو، کافرانو سره د جنګ کولو د پاره نه وو راغلے بلکه د پیغمبر علیه السلام د لیږلو صرف یو مقصد تبلیغ وو۔

(۱۲) اسلام نه په کتاب، نه په تقریر او نه په جنګ (جهاد)، نشو ور شو بیدے بلکه اسلام صرف د تبلیغ په عمل نشو ور شویدے۔

(۱۳) د الله لاره صرف دا ده بله نه ده۔

(۱۴) کوم علماء، مشائخ یا نور حضرات چه په ټوله دنیا کښې د تبلیغ د پاره دورے کوی۔ ترڅو چه دا د رائے ونه په لاره نه وی هغه د الله په نزد قبول نه دی۔

(۱۵) د یورپ کافران د الله تعالی خوښ دی۔ خدائ پاک غواړی چه دوئ مسلمانان شی لیکن صرف زمونږ د عمل، محتاج دی۔

(۱۶) د کور ټول وګړی (افراد) د خدائ په آسرا پریږدئ۔ د یو کال د پاره اوځئ۔ کوم سړے چه دا وائی چه د یو کال د پاره د تبلیغ د پاره تلل، د مور پلار د اجازت نه بغیر، یا د بال بچ د پاره د روټئ وغیره د انتظام کولو نه بغیر صحیح نه دی۔ هغه ظالم دے۔

(۱۷) کوم سړے چه اوله مرحله کښې څلور میاشتے او بیا په هر کال کښې یو چله (څلویښت ورځے)، په میاشت کښې درے

ورځے او هره جمعه په مرکز کښې نه حاضریږی هغه ظالم دے۔ د دۀ خلاصے به نه کیږی۔

(۱۸) هغه کذاب دے چه د نیکئ د حکم او بدئ نه د بچ کولو متعلق د خبر کړے شی چه دا د انسان سره هر وخت لازم دی۔ یا دے به صرف د څلویښتئ (چلے) په ورځو کښې تبلیغ کوی۔ هغه هم صرف د نمونځ د دعوت او د شپږو نمبرو د بیانولو۔

(۱۹) په کتابونو کښې دین نشته او نه د کتابونو نه دین حاصلیږی۔ حضرت جی مولینا محمد یوسف صاحب مرحوم ته چا د یو عالم دین د تصنیفاتو متعلق ذکر کولو۔ چه ډیر مفید او بے شمیره کتابونه ئے لیکلی دی۔ نو حضرت جی او فرمائیل چه په دے دور کښې د دین متعلق تصنیفات ټول د دین سپکاوے دے۔ ولے چه بیا به خلق وائی چه د هغوئ په کتابونو کښې چه څۀ دی په دے د هغوئ عمل نشته۔

(۲۰) علمان او د مدرسو خاوندان ویونکی دی۔ او بل خوا مونږه (تبلیغی جماعت والا) بدلونکی یو۔ مونږ د انسانانو ژوند بدلوو۔

(۲۱) د علماؤ، مشائخو او د مدرسو والاو سره یو فیصد خلق فیض حاصلوی۔ او بو کم سل فیصده خلقو ته مونږ هدایت ورکوو۔

(۲۲) الله تعالی په قرآن پاک کښې درے ځله خپل پیغمبر ته فرمائیلی دی۔ چه اوځه! بیائے دا آیات اولوستل —
رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ

وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيْهِمْ ۔ دَ آیت دَ اَولنئ حصّے مطلب دا دے چہ اُوحئ اُو بیا علم اُو ذکر دَ دوئمے درجے څیزونہ دی۔ چہ دَ هغے ذکر پہ یُزَکِّیْهِمْ کښے راغلے دے اُو دا هم دَ موجودہ څلورو طریقوو والا ووُ ذِکر نۂ دے۔

آیا دَ آیت اولنئ حصّے دَ وَالْحِكْمَةَ پورے دا معنیٰ دہ چہ اُوحئ آیا دا تحریف نۂ دے۔

(۲۳) یو دمہ وار سړی پہ راتے ونہ کښے اووے۔ هغۂ تہ دا پتہ نہ وہ چہ زما غوندے یو طالب علم هم هغوئ سرہ ناست دے۔ دَ عالمانو دور اُو دید بہ ئے ختمہ کړے دَہ۔ صرف دَ درس اُو تدریس دید بہ باقی دَہ۔ عنقریب دا تدریس بہ هم ختم کړے شی۔ دے ناڅیز عاجز تپوس اوکړو چہ لږ مونږ تہ خو اووایئ چہ څنګہ تاسو دَ عالمانو دید بہ ختمہ کړہ اُو دَ دوئ تدریس بہ هم څنګہ ختموئ؟ ـــــ زما پہ سوال لږ خفہ شانے شو اُو بیائے پہ جواب کښے اووے چہ اوس وخت نۂ دے۔ چہ وخت راشی بیا بہ در تہ اووایم۔ ما عرض اوکړو چہ دا وخت بہ کلہ راځی؟ دَ دے جواب ئے رانۂ کړو۔

دا دی لږ غوندے نمونہ دَ ډیرو نۂ۔

مهربانی اُوکړئ دَ خدائے دپارہ دَ قرآن وسُنّت پہ رنړا کښے فتویٰ اُوفرمایئ۔ چہ آیا دا سے بیانونہ کول جائز دی۔

کہ چرے جائز نۂ وی نو بیا دَ دا سے بیانونو دَ کولو

کولو والا وُ پہ شریعت کښے څۂ سزا دہ؟

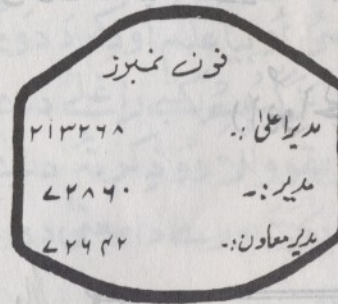
(ابوالحسن۔ جامعہ اشرفیہ پشاور)
استاذ الحدیث

کلام اقبال

بمصطفیٰ برساں خویش را کہ دیں ہمہ اوست
اگر بہ او نرسیدی تمام بولہبی است

ماہنامہ "صدائے اسلام" پشاور میں طبع شدہ استفتاء کا عکس

مدیر اعلیٰ :- مولانا محمد یوسف قریشی

مدیر :- اشرف علی قریشی

مدیر معاون :- حافظ محمد ادریس قریشی

مجلس ادارت

- محمد الیاس قریشی
- حافظ احتشام الحق قریشی

قیمت فی پرچہ :- ۵۰-۳ روپے

سالانہ :- ۴۰/- روپے

سالانہ بدل اشتراک :- بیرونی ممالک سے بذریعہ ہوائی ڈاک رجسٹری = ۱۲۰ روپے

مرکزی حکومت کی جانب سے بذریعہ چٹھی نمبر ۷۲/۴/۲۸/۴/۳-۳-۱۳۱/۵۷۱/F ۱۸

سرکاری اشتہارات کیلئے منظور شدہ

محکمہ تعلیم کا منظور شدہ :- بذریعہ چٹھی نمبر: ۷۷-۲۰-۹۹-۲۱-او ایم-۲/اے ڈی ایس مؤرخہ ۱۱ جون ۷۱ء
بذریعہ چٹھی نمبر ۱ ایس اور ڈی سی) ای ڈی یو آئی ۷، ۳/اے مورخہ ۸ جون ۷۱ء

شمارہ : ستمبر، اکتوبر ۱۹۸۹ء

استفتاء

علماء اسلام کی خدمت میں

السلام علیکم ورحمۃ اللہ وبرکاتہ؛

کیا فرماتے ہیں علماء دین ایسے افراد کے متعلق جو تبلیغی جماعت کے اجتماعات میں مندرجہ ذیل بیانات کرتے ہیں۔

۱:- قرآن وحدیث اور پورا دین ہمارے اس تبلیغ کے مقابلے میں ایک قطرے کی حیثیت رکھتا ہے۔ جبکہ ہمارا یہ تبلیغ عمل سمندر ہے۔

۲:- اللہ تعالیٰ نے انسان کو اپنے ذکر یا علم حاصل کرنے کے لئے نہیں پیدا کیا۔ امت مسلمہ کو صرف اس مقام کے لئے پیدا کیا گیا ہے۔ لہٰذا جو فرد امت بھی یہ کام نہیں کرے گا وہ ظالم ہوگا۔

۳:- ایک بزرگ نے خواب دیکھا ہے کہ جہاد کا حکم اب منسوخ ہو چکا ہے اب امت کی اصلاح صف اب اس رائے ونڈ والے عمل سے ہوگی۔

۴:- تبلیغی جماعت کا یہ عمل کشتی نوح کی طرح ہے جو اس میں سوار ہوا وہ بچے گا اور جو اس میں شامل نہ ہوا تو اس کا انجام خراب ہوگا۔

۵:- اور جو علما اور مشائخ اپنے مقامات کو قرآن وسنت کے درس تصنیف وتالیف تحریر وتقریر وعظ واصلاح کے ذریعے جو کام کر رہے ہیں وہ ظالم ہیں ان کے اس کام کی کوئی وقعت نہیں جب تک کہ وہ بستر سر پر اٹھا کر رائے ونڈ کے طریقے پر تبلیغ میں عمل انجام نہ دیں۔

۶:- قرآن حکیم انفرادی عمل ہے۔ اور تبلیغی نصاب اجتماعی عمل ہے۔

۷ :۔ قرآن حکیم مشکل کتاب ہے اسی طرح حدیث بھی مشکل ہے۔ قرآن و حدیث کے درسوں میں میں شرکت سے فائدہ نہیں ہوتا فائدہ تبلیغی نصاب میں ہے۔

۸ :۔ جو ائمہ کرام مشائخ محدثین گزرے ہیں اور انہوں نے اپنی ساری زندگی قرآن و حدیث کے درس فقہ و دیگر علوم میں صرف کی لیکن بستره سر پر اٹھاکر در بدر سفر نہیں کیا ان کی نجات نہیں ہوگی

۹ :۔ آپ صرف لوگوں کو نماز کی دعوت دیں اور چھ نمبروں کا بیان کریں کسی کو برائی سے منع نہ کریں برائی خود بخود ختم ہو جائے گی۔

۱۰ :۔ روانہ ہونے والی ملکی و غیر ملکی جماعتوں کو ہدایت دی جاتی ہے کہ آپ صرف مسلمان کو دعوت دیں گے کسی کافر کو دعوت نہ دینا جب پوچھا گیا کہ کافر کو دعوت کیوں نہ دیں تو جواب دیا گیا کہ ہم موجودہ مسلمانوں کو نہیں سنبھال سکتے اگر مزید لوگ مسلمان ہوگئے تو ان کو کون سنبھالیں گے

۱۱ :۔ حضور صلی اللہ علیہ وسلم عدالتیں قائم کرنے لوگوں کے درمیان فیصلے کرانے مسائل بیان کرنے درس دینے، حکومت قائم کرنے کافروں سے جنگ کرنے نہیں آئے تھے بلکہ صرف پیغمبر علیہ السلام کی بعثت کا صرف ایک مقصد تھا تبلیغ۔

۱۲ :۔ اسلام نہ کتاب نہ تقریر نہ تلوار (جہاد) سے پھیلا ہے اسلام صرف تبلیغ کے عمل سے پھیلا ہے

۱۳ :۔ اللہ کا راستہ صرف یہ ہے، دوسرا نہیں۔

۱۴ :۔ جو علماء و مشائخ یا کوئی اور حضرات ساری دنیا میں تبلیغ کے لئے دورہ کریں جب تک کہ وہ رائے ونڈ کے راستے سے نہ ہو وہ عند اللہ مقبول نہیں۔

۱۵ :۔ یورپ کے کفار اللہ کے محبوب ہیں اللہ تعالیٰ چاہتے ہیں کہ وہ مسلمان ہو جائیں لیکن ہمارے بس عمل کے محتاج ہیں۔

۱۶ گھر کے سب افراد کو خدا کے آسرے پر چھوڑ کر ایک سال کے لئے نکل جائیں جو شخص یہ کہتا ہے کہ ایک سال کے لئے تبلیغ کے لئے جانا ماں باپ سے اجازت لئے بغیر یا بال بچوں کے نفقہ وغیرہ کا انتظام کئے بغیر صحیح نہیں وہ ظالم ہے۔

۱۷ جو شخص پہلے مرحلے میں چار مہینے اور پھر ہر سال ایک چلہ مہینے میں تین دن اور ہر جمعہ مرکز میں حاضر نہیں ہوتا وہ ظالم ہے اس کی نجات نہیں ہوگی۔

۱۸ :۔ نیز گذارش ہے کہ امر بالمعروف و نہی عن المنکر کے متعلق بتایا جائے کہ یہ انسان کے ساتھ ہمہ وقت لازم ہے یا یہ صرف چلے کے ایام میں تبلیغ کرے گا وہ بھی صرف دعوت نماز اور چھ نمبر کی۔

۱۹ :۔ کتابوں میں دین نہیں ہے نہ کتابوں سے دین حاصل ہوتا ہے۔ حضرت جی مولانا محمد یوسف صاحب مرحوم سے کسی نے ایک عالم دین کی تعلیقات کے متعلق ذکر کیا کہ بڑی مفید اور بے شمار کتابیں انہوں نے تحریر کیں ہیں۔ تو حضرت جی نے فرمایا کہ اس دور میں دین کے متعلق تصنیفات کرنا دین کی توہین ہے۔ کیونکہ پھر لوگ کہتے ہیں کہ ان کی کتابوں میں جو ہے۔ ان پر ان کا عمل نہیں۔

۲۰ :۔ علماء اور اہل مدارس سنانے والے ہیں۔ جبکہ ہم (تبلیغی جماعت والے) بدلانے ہیں۔ ہم انسان کی زندگی کو بدل دیتے ہیں۔

۲۱ :۔ علماء، مشائخ اور مدارس والوں کے پاس صرف ایک فیصد لوگ فیض حاصل کرتے ہیں۔ اور ۹۹ فیصد لوگوں کو ہم ہدایت دیتے ہیں۔

۲۲ :۔ اللہ تعالیٰ نے قرآن پاک میں تین جگہ پر اپنے پیغمبر کو فرمایا ہے کہ نکلو۔ پھر یہ آیات پڑھی۔ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ آیات کے پہلے حصے کا معنیٰ ہے نکلو، اور پھر علم و ذکر بعد کی چیزیں ہیں۔ جس کا ذکر یزکیھم میں کیا گیا ہے اور یہ بھی موجودہ طرق اربعہ والا ذکر نہیں۔

کیا آیات کے پہلے حصے والحکمۃ تک یہ معنی ہے کہ نکلو۔ کیا یہ تحریف نہیں۔

۲۳ :۔ ایک ذمہ دار فرد نے رائے ونڈ میں کہا۔ اسے یہ معلوم نہیں تھا کہ مجھ جیسا ایک طالب علم بھی اسکے پاس بیٹھا ہے علماء کا دور دبدبہ ختم کر دیا گیا ہے صرف درس و تدریس کا دبدبہ رہ گیا ہے۔ یہ تدریس بھی عنقریب ختم کر دیا جائیگا۔ احقر نے پوچھا کہ ذرا مجھے بتادیں کہ کیسے آپنے علماء کا دبدبہ ختم کر دیا ہے اور اس کا تدریس بھی کیسے ختم کرو گے؟

— میرے سوال پر ذرا پریشان ہوئے اور پھر جواب میں کہا کہ اب وقت نہیں وقت آنے پر بتا دوں گا۔ میں نے عرض کیا کہ وہ وقت کب ہوگا؟ اس کا جواب نہیں دیا۔ (یہ مشت نمونہ خروار ہے)

برائے کرم للہ اس سلسلہ میں قرآن و سنت کی روشنی میں فتویٰ صادر فرمائیں کہ کیا ایسے بیانات کرنا جائز ہے؟ اگر جائز نہیں تو پھر ایسا بیان کرنے والوں کے لئے شرعاً کیا سزا ہے۔

(ابوالحسن۔ جامعہ اشرفیہ پشاور)
استاذ الحدیث

فتویٰ

تپوس کړے شوی سوالونو باندې

تبصره

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَيِّدِ الۡاَنۡبِيَآءِ وَالۡمُرۡسَلِيۡنَ وَعَلٰی اٰلِهٖ وَاَصۡحَابِهٖ اَجۡمَعِيۡنَ ط

دا عاجز ابوالحسن زید فاروقی عرض کوی۔ چه مولٰینا ابوالحسن اُستاذ الحدیث دَ جامعه اشرفیه عیدګاه روډ پیښور په سر باندے دَ بسترے ګرځوُنکو رائے ونډوالو خبرے را جمع کړی دی۔

عاجز په اتو لاندینو اقوالو تبصره کړے ده.

اوّل قول :۔ قرآن وحدیث اوٗ ټول دین زمونږ دَ دے تبلیغ په مقابله کښے دَ یو قطرے حیثیت لری۔ اوٗ زمونږ تبلیغی عمل یو سمندر دے۔

تبصره ! چا بد نصیبه دا کفر په خبره کړے دَه اوَ ناپوهو پرے خوشحالی ښکاره کړه۔ وَسَيَعۡلَمُ الَّذِيۡنَ ظَلَمُوۡٓا اَیَّ مُنۡقَلَبٍ يَّنۡقَلِبُوۡنَ (اوٗ اوس به ظالمانو ته معلوم شی چه په کوم اړخ پریوځی) دا ټول دروغ دی۔

دا خبره کوُنکی دَ رائے ونډ دَ بسترو ګرځوُنکو په تائید کښے دَ کلام الله اوٗ احادیث مبارکه سپک والے کړے دے۔ پناه غواړم په الله تعالیٰ سره۔ الله تعالیٰ فرمائی۔ قُلۡ لَّوۡ كَانَ الۡبَحۡرُ مِدَادًا لِّكَلِمٰتِ رَبِّىۡ لَنَفِدَ الۡبَحۡرُ قَبۡلَ اَنۡ تَنۡفَدَ كَلِمٰتُ رَبِّىۡ وَلَوۡ جِئۡنَا بِمِثۡلِهٖ مَدَدًا ‏ (اے رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ) اُووایه چه که چرے سمندر سیاهی شی چه اولیکی زما دَ رب خبرے. بے شکه چه سمندر به ختم شی دَ دے نه مخکښے چه ختم شی زما دَ رب خبرے، اګر که مونږ دَ دے سمندر دَ امداد دپاره دَ غسے یو بل سمندر هم را وَلو۔)

احادیث مبارکه وحیِ الٰهی دَه. دَ دے هر لفظ دَ حقیقت اوٗ معارف خزانه ده۔ دَ دے خبرو کوُنکو دَ الله دَ کلام اوٗ احادیث مبارکه سپک والے کړے دے۔ رښتیا دی مسُلمان په کور کښے او مسُلمانی په کتاب کښے. آیا دَ دین دَ اماما نو حضراتو په زمانه کښے چا داسے قسم خبرے کوُلے شوے؟ خدائے پاک دِ دَ داسے بے دینو دَ فتنو نه مسلمانان اوُساتی۔

دَویم قول :۔ خدائ پاک انسانان دَ خپل ذکر یا علم ، حاصلوُلو دپاره پیدا کړی نه دی۔ مسُلمان اُمّت یے صرف دے مقام دپاره پیدا کړے دے۔ دے دپاره دَ اُمّت کوم یو سړے چه دا کار نه کوی۔ هغه به ظالم وی۔

تبصره: الله تعالیٰ فرمائی: - وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ
إِلَّا لِيَعْبُدُونِ (مونږ پیریان او انسانان صرف د خپل
عبادت دپاره پیدا کړی دی) - دا بدبخته جاهل انکار کوی
او وائی چه الله پاک انسانان خپل ذکر یا علم حاصلولو
له نه دی پیدا کړی - دا د الله د قول په رد (مخالفت) لګیا
دے کافر کیږی - پناه غوارم په الله تعالیٰ سره ثُمَّ الْعِيَاذُ
بِاللهِ. دیم قول: - یو بزرګ خوب اولید وچه د جهاد حکم
منسوخ شوے دے اوس د امت اصلاح صرف په رائے ونډ
والا عمل به کیږی -

تبصره: -

اللهُ نُورُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ په خپله مهربانی او کرم سترګو
ته هغه نور بخښلے دے - چه د شرک او کفر د تیارے پته لګی -
خپلے بسترے په سر کړ خو نکو د دے تیرے خوب لید ونکی والا
نوم نه دے لیکلے - د دے خوب لید ونکی بزرګ لوئے بزرګ
غلام احمد قادیانی دے - په دے الهام شوے وو - چه
اوس د جهاد حکم منسوخ شوے دے - زمونږ په وړاندے
د سردار دوعالم صلی الله علیه واله وسلم دا ارشاد ګرامی دے - الجهاد ماض
الی یوم القیامة - چه تر قیامته پورے به جهاد قائم وی -
والحمد لله علیٰ ذالک -

څلورم قول: - د تبلیغی جماعت دا عمل د نوح علیه السلام د

کشتئ په شان دے څوک چه په دیکښے سواره شو هغه بچ شو
او څوک چه په دیکښے شامل نه شو نو د هغه آخره خاتمه خرابه شوه.

تبصره: - الله تعالیٰ فرمائی لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ
اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ (ستاسو دپاره د رسول الله صلی الله علیه واله
وسلم نیک خوئ خپلول غوره وو) حضور صلی الله علیه واله
وسلم چرته په سر باندے بستره نه ده ایښودے - او نه چرته یا کو
اهل بیتو او محترمو صحابه وو دا کار کړے وو - رائے ونډ والاو
غلطه طریقه خپله کړے ده - او هم دغه د نوح علیه السلام
کشتئ ګڼړلے ده - ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْعَظِيمُ دا دے
لوئے آفت - خدائے پاک مو دے د دوئ د ګمراهئ نه اوساتی -

پنځم قول: - او کوم عالمان او مشائخ چه د قرآن او سنت
د درس او تدریس او د تصنیف او تالیف او د لیکلو او وعظ
نصیحت په ذریعه کوم کوم کار کوی هغوئ ظالمان دی - د
دوئ دا کار هیڅ ځائے نه نیسی تر څو چه دوئ بستره په
سر د رائے ونډ په طریقه تبلیغ او نه کړی -

تبصره - اما مانو عالمانو او لویو مشائخو د رونښانه دین په
خدمت کښے عمرونه تیر کړل هغوئ د بیابیا دا د قابل دی - د
هغوئ کار بے معنے ګڼړل ګمراهی ده - د غیر مسنون عمل نه ډډه
کول لازمی دی - د رائے ونډ والاو عمل بدعت دے - د دے
نه ډډه کول لازمی دی -

شپږم قول: - قرآن حکیم بولے د ځان دپاره عمل دے او

تبلیغی نصاب دَ ټولو دپاره عمل دے ۔

تبصره :۔ کوم عمل چه دَ قرآن او حدیث په مسلک نه وی. هغه ګمراهي ده۔ خدائ پاک فرمائیلی دی ۔ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَّلَا تَفَرَّقُوا (دَ خُدائ پاک رسئ کلکه ونیسئ او بیلتون مه راولئ) په سر باندے بستره ګرځونکی دَ محمّد صلّی اللّٰه عَلَیْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّمَ په امت کښے بیلتون راولی او دَ اللّٰه تعالیٰ دَ نبوی شوے لاره په خلاف ځی دَ دوئ ځان اوساتئ

اووم قول :۔ قرآنِ حکیم یو ګران کتاب دے۔ دغه رنګے حدیث هم ګران دی۔ دَ قرآن او حدیث په درسونو کښے دَ شرکت (ګډون) هیڅ فائده نشته۔ فائده په تبلیغی نصاب کښ ده ۔

تبصره :۔ رائے ورکو والا وائی چه قرآنِ حکیم یو ګران کتاب دے ۔ او حدیث هم مشکل دی۔ او اللّٰه تعالیٰ فرمائی وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّدَّكِرٍ (او مونږ قرآن دَ پوهیدو دپاره آسان کړیدے۔ خو ځوک سوچ کولو والا شته) او رسول صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّمَ فرمائی۔ خَيْرُكُمْ مَّنْ تَعَلَّمَ الْقُرْاٰنَ وَعَلَّمَهٗ (په تاسو کښے غوره هغه ځوک دے چه قرآن اولولی او نورو ته اووائی) کوم خلق چه دَ قرآن مجید په خپله لوستلو یا بل ته دَ ښودلو نه منع کول کوی۔ هغوئ دِ دَ اللّٰه تعالیٰ دا ارشاد واوری وَمَنْ يَّعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهٗ شَيْطٰنًا فَهُوَ لَهٗ قَرِيْنٌ ه وَاِنَّهُمْ لَيَصُدُّوْنَهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ وَيَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ه حَتّٰى اِذَا جَآءَنَا قَالَ يٰلَيْتَ بَيْنِيْ وَبَيْنَكَ

بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِيْنُ (او څوک چه دَ اللّٰه دَ یاد نه سترګے واړوی مونږ به دَه یو شیطان مقرر کړو۔ او هغه دَ دَه ملګرے وی ۔ او هغه دے منع کوی۔ دَ لارے نه او دے ګنړی چه مونږ به لاره یو۔ تر دے پورے چه ترڅو دوئ راشی مونږ ته او اووائی چه څه رنګے به ما او په تا کښے لرے والے دے۔ دَ مشرق او مغرب یکه څنګه چه هغه بد ملګرے دے۔

دا دهوکه ورکونے ملګرے کله جن (پیریے) او کله انسان په سورة والنّاس کښے دے دَ خنّاس په نوم بللے دے۔ اللّٰه پاک مو دے دَ دَه دَ شر نه اوساتی۔

اتم قول :۔ کوم محترم امامان مشائخ او محدثین چه تیر شوی دی۔ او هغوئ خپل ټول ژوند دَ قرآن و حدیث په درس او فقه او نورو علمونو کښے تیر کړو۔ لیکن بستره په سر دربه در سفر او نکړی۔ دَ هغوئ خلاصے نشته۔

تبصره :۔ دا ګمراه کوونکے غلطه وینا دَ ړټلی شوی شیطان ده۔ په بخاری او مسلم کښے دَ حضرت عمر رضی اللّٰه عنهٗ نه روایت دے چه یوه ورځ یو سپین جامو والا سړے وو۔ تور ویښته ئے وو او په هغه دَ سفر هیڅ اثر نه وو او په مونږ کښے چا پیژند و نه رسولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّمَ له راغلو او خپل ځنګونه ئے دَ نبی صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّمَ ځنګون مبارک سره اولګول او کیناستو۔ او خپل دواړه لاسونه ئے دَ حضور صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّمَ په پتون مبارک کیښودل او اووے وئیل ۔ اے محمّد

(صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ) ماته دَ اسلام خبر راکړه۔ هغوئ ورته اوفرمائیل چه اسلام دا دے چه ته ګواهي ورکړه چه دَ الله نه سوا څوک دَ عبادت لائق نیشته اَو محمد صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ دَ الله رسول دے۔ اَو ته مونځ کوه۔ زکوٰة ورکوه، دَ رمضان روژے نیسه اَوکه وَس دِ کیږی نو دَ بیت الله شریف حج کوه۔ هغه سړی جواب ورکړو۔ تا سو رښتیا اَوفرمائیل چه دا مونږ اَوریدل نو مونږ حیران شو۔ چه هغوئ دَ رسول الله صلّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ نه تپوس کوی اَو بیائے تصدیق کوی۔ بیا هغه اَووے چه ماته دَ ایمان متعلق خبر راکړه۔ حضور صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ ورته اُوفرمائیل ایمان راوړه په الله اَو دَ هغهٔ په فرښتواَو دَ هغهٔ په رسولانواَو دَ قیامت په ورځ اَو دَ تقدیر په ښهٔ والی بد والی۔ چه دائے واَوریدل نو هغوئ اووے تا سو رښتیا اووے۔ اَو بیائے اووے تا سو ماته دَ احسان متعلق اووائي۔ هغوئ اوفرمایل۔ احسان دا دے چه دَ الله عبادت کَولو والا دا اَوګڼړي چه هغه الله وینی اَوکه چرے دا نهٔ وی نو دا دے اَوګڼړی چه الله خو ما وینی (مفهومًا) دا مبارک حدیث زیات صحیح اَو دَ برکت نه ډک دے۔ په یو روایت کښے دی چه رسول الله صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ دَ حضرت عُمر رضی الله عنه نه تپوس اوکړو چه دا تپوس کَونکے څوک وو۔ هغوئ اُوفرمایل چه الله او دَ هغهٔ رسول ښهٔ پوهیږی۔ حضور صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ اوفرمائیل دا جبریل وُهٔ۔ تا سو ته دَ اِسلام، ایمان اَو احسان مسئلو ښودو

له راغلے وو۔

په دے مسئلو کښے چر ته هم دَ بسترے په سر کر ځولو اَو دَ ړه په دړه دَ ګرځید لو ذکر نشته۔ خدائے پاک دِ دے خپل بندګان دَ فتنے نه محفوظ اُوساتی۔

وَالحَمۡدُ لِلّٰہِ اَوَّلاً وَّاٰخِرًا وَّالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی رَسُوۡلِہٖ وَعَلٰی اٰلِہٖ وَصَحۡبِہٖ اَجۡمَعِیۡنَ ۞

دَ زیارت ورځ یو کم دیرشم دَ ربیع الاول ۱۴۱۲ سنه هجری

دَ نومبر اُووم ۱۹۹۱ سنه عیسوی.

تبلیغی جماعت دَ احادیثو په رنړا کښې

حدیث:- علّامه سید دحلان مکی رحمة الله علیه د احدیث دَ صحاح سِتّه وُنه پخپل کتاب" الدرر السّنیه" کښې په ړاګه کړیدے فرمائی چه حضور صلّی الله علیه و آله وسلّم ارشاد فرمائی چه "څه خلق به دَ مشرق له اړخه ښکاره کیږی چه قرآن به لولی. ولے دا به دَ هغوئ دَ مرئ نه لاندِ نه کوزیږی. چه کله دَ هغوئ یوه ډله ختمه شی نو هلته به بله پیدا شی تر دے پورے چه دَ هغوئ آخرنئ ډله به دَ دجّال سره پاڅی."

حدیث قدسی:- دَ حضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنهٔ نه روایت دے چه نبی کریم رؤُفُ رّحیم علیه الصلٰوة والسلام فرمائیلی دی چه "الله تعالیٰ فرمائیلی دی چه ما څه مخلوق داسے هم پیدا کړے دے. چه دَ هغوئ ژبے دَ خوږو نه زیاتے خوږے دی او دَ هغوئ زړونه دَ مصبّر نه زیات تراخه دی. نو زهٔ په ځان قسم خورم چه بے شکه زهٔ به په دوئ داسے فِتنه نازله کړم. چه په هغے کښے به لوئے عقل هم حیران شی. نو ولے هغوئ زما مهلت ورکول هیروی یا زما په مخالفت زړه ورتیا کوی." (ترمذی شریف)

یادګیرنه:- په کتاب" روپ بهروپ" کښے حاجی نواب دین کوکړو په دے مضمون باندِ څوارلس احادیث رانقل کوی. کتاب دَ لوستو لائق دے.

فہرست مطبوعات ادارہ معارفِ نعمانیہ شاد باغ لاہور پاکستان

نمبر شمار	عنوان	مصنف / مؤلف	تعداد
	ارشاداتِ نبوی علیٰ صاحبہا الصلوٰۃ والسلام	اقبال احمد خاں	۲۲۰۰
۱	بیان المیلاد النبوی علیٰ صاحبہا الصلوٰۃ والسلام	محدث ابن جوزی رحمۃ اللہ علیہ	۱۱۰۰
۲	تمہیدِ ایمان	امام احمد رضا خاں محدث بریلوی رحمۃ اللہ علیہ	۲۰۰۰
۳	فلسفۂ نماز	علامہ سید احمد سعید کاظمی رحمۃ اللہ علیہ	۱۱۰۰
۴	خوفِ الٰہی اور توبہ	امام غزالی رحمۃ اللہ علیہ	۵۰۰۰
۵	عجائباتِ معراج	روایت حضرت سیدنا عبداللہ ابن عباس رضی اللہ عنہ	۱۱۰۰
۶	نماز پڑھنے کے فائدے اور نہ پڑھنے کے نقصانات	قاضی غلام محمود ہزاروی رحمۃ اللہ علیہ	۱۱۰۰
۷	حقوق الوالدین	مفتی عزیز احمد بدایونی رحمۃ اللہ علیہ	۲۲۰۰
۸	دعوتِ عمل	مولانا عبدالحامد بدایونی رحمۃ اللہ علیہ	۲۲۰۰
۹	قربانی کے فضائل و مسائل	مولانا سعید احمد نقشبندی رحمۃ اللہ علیہ	۶۰۰۰
۱۰	نفسانی خواہشات اور شیطان پر غلبہ	امام غزالی رحمۃ اللہ علیہ	۴۰۰۰
۱۱	ظفر الاسلام	شاہ جمیل الرحمٰن قادری رحمۃ اللہ علیہ	۵۰۰۰
۱۲	میلاد النبی صلی اللہ علیہ وسلم	علامہ سید احمد سعید کاظمی رحمۃ اللہ علیہ	۱۱۰۰
۱۳	عبادت و استعانت	تقریر " " "	۲۲۰۰
۱۴	مقامِ نبوت	تقریر " " "	۲۲۰۰
۱۵	فلاح الدارین	مولانا عبدالماجد بدایونی رحمۃ اللہ علیہ	۱۱۰۰
۱۶	اسبابِ شہادت امام اعظم رحمۃ اللہ علیہ	خلیل احمد رانا	۱۰۰۰
۱۷	الوظیفۃ الکریمۃ	امام احمد رضا خاں محدث بریلوی رحمۃ اللہ علیہ	۱۱۰۰
۱۸	احکام رمضان المبارک	شاہ عبدالعلیم میرٹھی رحمۃ اللہ علیہ	۱۱۰۰
۱۹	راحتِ قبر	خلیل احمد رانا	۱۱۰۰
۲۰	احکامِ قربانی	مفتی عزیز احمد بدایونی رحمۃ اللہ علیہ	۲۲۰۰
۲۱	سید الشہدا امام حسین رضی اللہ عنہ	مفتی جلال الدین احمد امجدی	۱۱۰۰

نمبر شمار	عنوان	مصنف / مؤلف	تعداد
۲۲	سوانح امام اعظم رضی اللہ عنہ	میاں محبوب الٰہی رضوی انجینئر	۱۱۰۰
۲۳	منقبت و اقوال زریں داتا گنج بخش رحمۃ اللہ علیہ	مولانا سعید احمد نقشبندی رحمۃ اللہ علیہ	۶۰۰۰
۲۴	حسن المقصد فی عمل المولد	امام جلال الدین سیوطی رضی اللہ عنہ	۱۵۰۰
۲۵	امام احمد رضا خاں بریلوی ایک ہمہ جہت شخصیت	مولانا کوثر نیازی	۲۲۰۰
۲۶	دُعائے خلیل	پروفیسر ڈاکٹر مسعود احمد	۱۱۰۰
۲۷	تبییض الصحیفہ	امام جلال الدین سیوطی رضی اللہ عنہ	۱۱۰۰
۲۸	احوال و آثار مفتی عزیز احمد بدایونی	غلام اویس قرنی	۱۱۰۰
۲۹	اسلام اور شادی	وارث جمال بستوی	۱۱۰۰
۳۰	خاکِ حجاز کے نگہبان	صلاح الدین محمود	۲۲۰۰
۳۱	کل کے معمار	پروفیسر ڈاکٹر محمد مسعود احمد	۲۲۰۰
۳۲	چالیس ارشادات امام ربانی	علامہ ابوالبرکات سید احمد قادری رحمۃ اللہ علیہ	۲۲۰۰
۳۳	سر الشہادتین	شاہ عبدالعزیز محدث دہلوی رحمۃ اللہ علیہ	۱۱۰۰
۳۴	الاھداء	علامہ سید احمد سعید کاظمی رحمۃ اللہ علیہ	۲۲۰۰
۳۵	تعظیمِ نبی صلی اللہ علیہ وسلم	مفتی جلال الدین احمد امجدی	۴۰۰۰
۳۶	حقیقتِ نماز	علامہ سید محمد مدنی میاں کچھوچھوی	۱۱۰۰
۳۷	مناصحۃ اہل التوبہ	قاضی شمس الرحمٰن نقشبندی	۱۱۰۰
۳۸	تبلیغی جماعت کی حقیقت	شیخ الاسلام ابوالحسن زید فاروقی دہلوی	۲۰,۰۰۰
۳۹	" " " پشتو ترجمہ	" " " " "	۱۱۰۰
۴۰	معارف القرآن	مفتی جلال الدین احمد امجدی	۳۲۰۰
۴۱	حج و زیارات	" " " "	۱۱۰۰
۴۲	توحید اور شرک	علامہ سید احمد سعید کاظمی رحمۃ اللہ علیہ	۲۲۰۰
۴۳	اختلاف بین المسلمین اور اس کا پس منظر	مولانا وارث جمال قادری	۲۲۰۰
۴۴	بدمذہبوں سے رشتے	مفتی جلال الدین احمد امجدی	۲۲۰۰
۴۵	تذکرہ علامہ ڈاکٹر محمد فضل الرحمٰن انصاری القادری	خلیل احمد رانا	۲۲۰۰
۴۶	علمِ غیبِ رسول صلی اللہ علیہ وسلم	علامہ سید محمود احمد رضوی	۲۱۰۰

د شاهراهِ تبلیغ نه اقتباسونه

مولانا قاضی عبدالسلام د نوښار (خلیفه مجاز
مولانا اشرف علی تهانوی) په خپل نادر تصنیف "شاهراه
تبلیغ" کښې یو بل حدیث نقل کړیدے او د هغے نه مخکښې
ئے یوه جامع تبصره کړیده ۔ د کتاب "شاهراه تبلیغ"
په ص۱۰۲ لیکی :- "بنده عاجز خو هم په دغه ډله کښې ورک
وو ۔ د شرعی حکمونو نه د ډیرے د ملګرو ترخے بے رُخئ او
لویئ او ګمراهئ دا عاجز په واپس راوستلو مجبور کړو ۔
او د صبا د رنړا په شان دا ښکاره شوه چه په دے ډله باندے
د دین مکمل کاری شویده او په باطن کښې خالص صفر
د یو څو رواجونو مجموعه ده او بنیاد ئے هیڅ نشته" ۔
حکمه چه په ص۱۱۳ باندے لیکی :- "عربی ژبه او عربی
علمونه او د دین پخوانی عملونه به په ځائے پاتے شی د کوشلو
د پاره کتاب به تبلیغی نصاب وی ۔ د عربی مبین په ځائے به
اردو مبین سهی ۔ د امر و نهی او د شرعی حکمونو د پابندئ
نه آزاد، صرف د فضائل اعمالو یو ورکوتے نسان پنډ به په
سر وی او بس، او دین به نوم کدے سر روزو او چلووی.
او هم هغه حدیث به صادق راځی ۔ (حدیث) ترجمه :- علم
به که دنیا نه اوچت شی (قیامت نزدے) او د ګمراهئ کثرت به وی.
تر دے پورے چه کله به یو عالم هم پاتے نه شی نو خلق به جاهلان
سرداران او امیران جوړوی ۔ بغیر د علم نه به فتوے ورکوی
په خپله به هم ګمراه وی او نور خلق به هم ګمراه کوی ۔ پناه به
غواړم په الله تعالیٰ سره ۔ انصاف؟ د قیامت د سوال و جواب دے"

(د شاهراه تبلیغ نه)